

Helsingin yliopiston tieteentekijät -
Forskarföreningen vid Helsingfors universitet

HYT:n jäsenlehti

**Tutkijoiden liikkuvuus Euroopassa -
jääkö Suomi jälkeen?**

**Tuntiopettajille oikeus
työterveyshuoltoon**

**Toteutuuko Helsingin
yliopistossa palkka-tasa-arvo?**

1/2014

Julkaisija:

Helsingin yliopiston tieteenekijät
- Forskarföreningen vid
Helsingfors universitet ry

Tiedotusvastaava/**päätoimittaja:**

Mietta Lennes/ Outi Hyttinen
hyt-tiedotus@helsinki.fi

Ulkoasu ja taitto:

Gritten Naams
hyt-toimisto@helsinki.fi

Osoitteenmuutokset:

hyt-toimisto@helsinki.fi

Painopaikka:

Unigrafia Oy

Kannen kuvat:

Outi Hyttinen

Kotisivut:

www.helsinki.fi/jarj/hyt

HYT Facebookissa:

[www.facebook.com/
HelsinginYliopistonTieteenekijat](https://www.facebook.com/HelsinginYliopistonTieteenekijat)

HYT Twitterissä:

@HytHuart

- 1 Pääkirjoitus
- 2 Pääluottamusmiehen palsta
- 5 Lähde jäsenristeilylle!
- 6 HYT vietti tasa-arvon päivää
- 8 Euroopassa halutaan tutkijat liikkeelle
- 10 Invitation to HUART's annual meeting
- 11 Liiton seminaari "Apuhallalla - apua!"
- 12 Pakina
- 13 Kutsu hallituksen kevätkokoukseen

PÄÄKIRJOITUS

Tiina Niklander

HYVÄT JÄSENET,

Tervetuloa kevätkokoukseen. Jatkamme yhdistyksemme syksyllä aloittamaa perinnettä ja järjestämme kokouksen yhteydessä hiukan laajemman jäsentapaamisen. Syksyllä olimme teatterissa ja nyt osallistumme ennen kokousta opastetulle kiertokäynnille Kaisaniemen kasvitieteellisessä puutarhassa. Kevätkokouskutsun ja ilmoittautumishojeet löydät tästä lehdestä. Tervetuloa mukaan!

Työehtosopimuksen osalta tämä kevät on rauhallista aikaa. Syksyllä saimme sopimuksen, joka on voimassa tammikuun 2017 loppuun. Sopimukseen on kirjattu erillinen takaraja vuoden 2017 palkankorotusneuvotteluille. Tarvittaessa sopimus voidaan irtisanoa päättymään jo tammikuussa 2016. Työehtosopimuksen tekstin löydät ainakin neuvottelujärjestömme JUKOn sivuilta.

Toivon, että kertoisitte millaiseen jäsentointaan olisitte kiinnostuneita osallistumaan. Toivomme yhteydenottojanne yhdistyksemme sähköpostiosoitteisiin:

hyt-puheenjohtaja@helsinki.fi ja
hyt-toimisto@helsinki.fi.

DEAR MEMBERS,

Our national-level union Finnish Union of University Researchers and Teachers (FUURT) has a special coordination group for international researchers. Some of our international members are actively participating to this coordination group.

There is planning going on about the possibility to organize an Academic Self-Defense Course here in Helsinki during this year. These courses about the employer

Puheenjohtaja / Chair Tiina Niklander.

rights and responsibilities have already been organized in most of the other university cities earlier.

We in HUART are always willing to hear if there is something we could do to improve the situation of our international members, so do not hesitate to contact us. The easiest way to do so is to e-mail us to either hyt-puheenjohtaja@helsinki.fi or hyt-toimisto@helsinki.fi. ●

PÄÄLUOTTAMUSMIEHEN PALSTA: YLIOPISTO SANOUTUI IRTI IRTISANOMATTOMUUDESTA

Tapani Kaakkuriniemi

KESKIVIIKKONA 26. HELMIKUUTA pääluottamusmiehet ja yliopiston henkilöstöyhdistysten puheenjohtajat olivat tapaamassa rehtoria ja hallintojohtajaa. Tapaaminen oli jos nyt ei maailmanhistoriallinen, niin kuitenkin hyvin harvinainen. Suurimman osan ajasta ja energiasta vei yllättäen toteamus, että Thomas Wilhelmssonin rehtorikaudella yliopisto piti linjana sitä, että henkilöstöä ei irtisanota, mutta nyt oli kuultu kiertoteitse, että tästä periaatteesta on luovuttu.

Asiaa kysyttäessä rehtori Jukka Kola kertoi, että mitään lupauksia työsuhteen varmuudesta ei nykyoloissa voida antaa. Hänen viestinsä oli jossakin määrin ristiriitainen: yhtäältä irtisanomisiin ei tarkoituksellisesti pyritä, vaan niitä pyritään kaikin keinoin välttämään, mutta seuraavassa hengenvedossa tuli esille rakenteellinen kehittäminen ja siinä mahdollisesti esille tuleva työntekijämäärän vähentäminen.

Emme kuitenkaan heti painaneet paniikinappulaa, koska sellaiseen ei liene aihetta. Mutta kaikkeen pitää varautua, myös siihen, että työnantajan puheet urakehityksen edistämisestä osoittautuvat tyhjiksi. Kriittisin tilanne on pätevillä henkilöillä, jotka ovat roikkuneet määräaikaissa työsuhteissa vuositolkulla ja joilla ei ole tietoa työn jatkumisesta.

Toisenlainen esimerkki on tutkimus- ja koulutuskeskus Palmenian tilanne. Sillä on Helsingin lisäksi toimipaikat Kouvolassa, Kotkassa ja Hyvinkäällä, ja näin asia on kirjattu myös Palmenian tavoiteohjelmaan. Kuitenkin yliopiston yhteistyösopimukset Hyvinkään ja Kouvolan kaupunkien kanssa on rehtorin päätöksellä sanottu irti 24.1.2014. Hyvinkään toimipaikka lakkautetaan ja työntekijät siirretään Helsinkiin kesään mennessä.

Kouvolan toimipaikan tilanteesta kukaan ei tunnu tietävän mitään. Mitähän virkaa tällaisilla ohjelmilla oikein on?

PAIKALLINEN SOPIMINEN

Työehtosopimusneuvotteluissa on sovittu, että paikallista sopimista yliopistoissa lisätään. Huono sitä olisikin vähentää, koska sellaista ei ole ollut lainkaan, vaan yliopistoissa on toimittu TES:n mukaan. Nyt neuvottelupöydän molemmin puolin mietitään, onko edellytyksiä sopia paikallisesti yhtään mistään, kun työntekijäpuolella ei ole tietoa henkilöstön palkoista eikä paljon muustakaan, mistä pitäisi olla.

Torstaina 27.2. pääluottamusmiesten kuu-kausitapaamisessa henkilöstöjohtajan luona meille esitettiin ensimmäinen paikallisesti sovittava asia, Viikin opetus- ja tutkimustilan (koetilan) työntekijöiden vuotuisen työajan järjestely. Tavoitteena on ottaa käyttöön työehtosopimuksen 4 luvun 1 §:ssä säädetty työajan järjestäminen tasoittumisjaksoin niin, että kiireellisempänä aikana voitaisiin painaa työtä 10 tuntia päivässä ja 50 tuntia viikossa, ja tasoittumisjakso olisi TES:n säätämä 26 viikkoa.

Tavoite on järkevöittää nimenomaan pelto- ja viljelypuolella työskentelevien työajan käyttöä, eli kesän työhuippuna tehtäisiin pidempää päivää ja talvella lyhyempää. Tammi-kesäkuu olisi yksi puolen vuoden tasoittumisjakso ja heinä-joulukuu toinen.

Miksi tämä olisi tarpeen? Kotieläinten hoitotyössä kiireisintä aikaa on syksy ja talvi: elukat poikivat ja koetoiminta on navetassa intensiivistä. Kesällä taas suurin osa lehmistä on ummessa ja tekemistä muutenkin vähemmän. - Asia on nyt hautumassa, ja me pääluottamusmiehet otamme selkoa paikallissopimuksen kattavuudesta ennen kuin lausumme mitään.

“Kriittisin tilanne on pätevillä henkilöillä, jotka ovat roikkuneet määräaikaissa työsuhteissa vuositolkulla ja joilla ei ole tietoa työn jatkumisesta.”

TYÖKYKYÄ MITTAAMAAN, MUTTA KENEN KANSSA?

Työterveyshuollossa eletään nyt mielenkiintoisia aikoja, kun sopimus Mehiläinen Oy:n kanssa on umpeutumassa vuoden loppuun mennessä. Tällä kertaa työntekijäpuoli on pitänyt niin paljon ääntä terveysyhtiöiden veroparatiisijärjestelyistä, että yliopisto ei nyt voi ohittaa järjestöjä uuden sopimuksen käsitte-lystä, kuten pääsi käymään edelliskierroksella. Tarjousten jättöpäivä on huhtikuussa, ja tavoitteena on kuulemma tehdä päätös juhannusviikolla.

Riippumatta siitä, pysykö työterveyshuolto entisellään vai vaihtuuko yhtiö, käyttöön otetaan työkykykompassi. Se on elektroninen versio nykykäytännöstä, jolla mitataan työkykyä ja kuntoa yleisemminkin.

LIEVÄÄ VAKINAISTAMISTA

Eri yhteyksissä, varsinkin lääketieteellisen tiedekunnan tapauksessa, on keskusteltu siitä, miksi yliopistonlehtoreita palkataan edelleen viisivuotiskausiksi, vaikka sellaiseen ei ole perusteltua syytä. Maaliskuun alkupäivinä YT-neuvottelukunnassa asia oli esillä, ja silloin todettiin, ettei viisivuotisuus perustu edes työsopimuslakiin. Niinpä määräaikaista yliopistonlehtorien työsuhteista pyritään eroon, ja paikat täytetään toistaiseksi - ihmiset joutuvat hakemaan omaa paikkaansa uudemman kerran, mutta niitä ei enää täytetä määräaikaista. Erityisesti lääketieteellisessä tiedekunnassa yliopistonlehtorien vakinaistamisessa on astuttu hyvä askel eteenpäin.

Sivumennen sanoen: Turun yliopistossa on ruvettu vakinaistamaan pisimpään määräaikaissa työsuhteissa olleita. Ensimmäinen vakinaistettu oli palvellut yliopistoa 40

vuotta, kun hän sai vakituisen työpaikan. Nyt on toinen tapaus, jossa laitos ei laittanut tikkaa ristiin vakinaistamisen hyväksi, ja niinpä henkilöstöosasto ilmoitti laitokselle, että tämän 38 v palvellut henkilö on vakinaistettu. Laitoksen johtaja oli valittanut asiasta rehtorille (”ei ole rahaa!”), mutta hän ei ollut moksiskaan. Tätä on sanottu väkisin vakinaistamiseksi eli ”väkinäistämiseksi”.

(Jatkuu seuraavalla sivulla)

Pääluottamusmies Tapani Kaakkuriniemi

“Henkilöstöosaston kanssa on saatu aikaan sopimus, jonka mukaan jokseenkin vakituisesti opettavilla tuntiopettajilla on oikeus yliopiston järjestämään työterveyshuoltoon.”

PALKKATASA-ARVO HELSINGIN YLIOPISTOSSA

HYT valtuutti pääluottamusmiehen kysymään henkilöstöjohtajalta kaksi kysymystä, joihin saatuja vastauksia voitaisiin ehkä käyttää Agora-tilaisuuden tiedotuksessa:

Kysymys 1. Millaisia vaikutuksia yliopiston uudistetulla palkkausjärjestelmällä on ollut naisten ja miesten palkkatasa-arvoon Helsingin yliopistossa?

Henkilöstöjohtaja Kira Ukkosen vastaus: Yliopistojen palkkausjärjestelmä on sukupuolineutraali eikä vaikuta tasa-arvoon sitä eikä tätä. Järjestelmää on sovellettu riippumatta arvioitavien sukupuolesta. Joitakin poikkeuksia on ollut, mutta ne ovat murto-osa koko joukosta.

Kysymys 2. Mitä toimenpiteitä Helsingin yliopisto työnantajana on tehnyt naisten ja miesten palkkatasa-arvon edistämiseksi?

Vastaus: Alkuvaiheessa (v. 2006-2010) palkkausjärjestelmä toimi naisten ja nuorten hyväksi, jolloin nuoret nousivat palkkauksessa muita nopeammin. Kuitenkin neliportaisen urajärjestelmän ylimmällä portaalla naisia on vain neljäsosa, eivätkä arviointiryhmät voi tehdä asialle juuri mitään, vaikka kuinka haluaisivatkin. Naisia ei voi nyhjäistä tyhjästä, vaan kyseessä on suurempi rakenteellinen ongelma, joka pysyy pitkään akuuttina.

YLIOPISTO TUOTTI ENNÄTYSVOITON

Vuoden 2013 tilinpäätöksen alustava versio on valmis. Ensimmäisten tietojen mukaan koirakoulun tapaan harjoitettu kulukuuri alkaa tuottaa tulosta, sillä tilinpäätös on 29 miljoonaa euroa voitollinen. YT-neuvottelukunnassa tämän asian kertominen kuorutettiin vähätelypuheella: vaikka summa kuulostaa isolta, se on kuitenkin vain 4 % koko ”liikevaihdosta”

eli hyvin vaatimatonta luokkaa. Summasta 11 miljoonaa saatiin yliopiston sijoitustoiminnasta, 4 miljoonaa tulee yliopiston rahastojen tuotoista ja 14 miljoonaa eli jokseenkin puolet yliopiston toimintojen tehostamisesta.

TUNTIOPETTAJILLE OIKEUS TYÖTERVEYSHUOLTOON

Henkilöstöosaston kanssa on saatu aikaan sopimus, jonka mukaan jokseenkin vakituisesti opettavilla tuntiopettajilla on oikeus yliopiston järjestämään työterveyshuoltoon. Kriteerinä pidetään sitä, että henkilöllä on oltava opetusta kahtena peräkkäisenä periodina vähintään 7 tuntia viikossa.

Tämä on tulosta pääluottamusmiesten määrätietoisista ja joskus jääräpäisistäkin ponnistuksista henkilöstön eri kategorioiden oikeuksien parantamiseksi. ●

“Yliopistojen palkkausjärjestelmä on sukupuolineutraali eikä vaikuta tasa-arvoon sitä eikä tätä. Järjestelmää on sovellettu riippumatta arvioitavien sukupuolesta. Joitakin poikkeuksia on ollut, mutta ne ovat murto-osa koko joukosta.”

Kira Ukkonen
Helsingin yliopiston
henkilöstöjohtaja

1+1 risteilylle!

Lähde risteilylle Helsingin saaristoon torstaina 4.9. Kolmituntisella risteilyllä syömme hyvin, nautimme lasillisen tai pari viiniä ja nautimme merellisistä maisemista ja toistemme seurasta. Mikä olisi parempi tapa viettää ilta syyslukukauden alun kunniaksi!

Tuo risteilylle mukaan työkaverisi tai ystäväsi tai muu tuttu, joka ei vielä ole HYTin jäsen mutta voisi olla. Kaverin saa tuoda mukaan ilmaiseksi. Sinulta veloitamme matkasta pienen maksun, 10 euroa.

Risteilylle lähdemme klo 17 Kauppatorin rannasta. Palaamme samaan paikkaan klo 20. Laivana on m/s Okeanos.

Ilmoittautuminen risteilylle käynnistyy elokuussa. Merkitsehän syyskautemme iloisen avaustapahtuman jo nyt kalenteriisi! Ja kerro kaverillekin!

Kuva: Suomen Saaristokujetus

HYT vietti Minna Canthin ja tasa-arvon päivää
19.3.2014 jakamalla konvehteja ja tietoa palkkatasa-
arvon toteutumisesta Helsingin yliopistossa.

Pääluottamusmies Tapani Kaakkuriniemi päivystämässä HYTin ständillä. Kuva: Gritten Naams.

HYT vaatii

- 1) Selvityksen yliopiston uuden palkkausjärjestelmä sukupuolivaikutuksista.
- 2) Avointa keskustelua henkilökoh-
taisten palkanosien sukupuolieroista.
- 3) Yhdessä henkilöstön kanssa suun-
niteltuja toimenpiteitä mahdollisten
perusteettomien palkkaerojen
poistamiseksi.

Päivän aikana HYTin
hallituslaiset jakoivat noin
tuhat flyeriä Porthanian
aulassa. Jäsenillä oli myös
mahdollisuus tulla tapaamaan
pääluottamusmies Tapani
Kaakkuriniemeä, ja kertoa
huomaamistaan epäkohdista
samanpalkkaisuudessa.

TIESITKÖ?

Naisten ja miesten palkkaero vuonna 2012:

- EU:ssa 16 %.
- Suomessa 17 %.
- Helsingin yliopistossa: opetus- ja tutkimushenkilöstöllä 14 %, muulla henkilöstöllä 7 % (2012).
- Opetus- ja tutkimushenkilöstöllä naisten keskimääräinen palkka (3491 €/kk) on kuukaudessa 566 euroa pienempi kuin miesten (4057 €), muun henkilöstön osalta 224 euroa pienempi (naisten palkka 3002 €, miesten 3226 €).
- Vuodessa nainen tienaa opettajana ja tutkijana keskimäärin 6792 euroa vähemmän ja muun henkilöstön edustajana 2928 euroa vähemmän kuin mies.

HYTin hallituslaisia jakamassa karkkeja ja flyereitä Porthanian aulassa. Kuva: Gritten Naams.

EUROOPPAAN on jo yli vuosikymmenen ajan rakennettu yhteistä eurooppalaista tutkimus- aluetta (European Research Area, ERA) jonka peruslähtökohtina ovat eurooppalaiset tutkimuksen ”sisämarkkinat”. Nämä sisämarkkinat toisivat toteutuessaan Eurooppaan edellinen tutkimuskomissaarin Janez Potočnikin lanseeraamaan ns. viidennen vapauden (”fifth freedom”) eli tiedon ja osaamisen vapaan liikkuvuuden. Toimivan eurooppalaisen tutkimusalueen toivotaan sekä houkuttelevan tutkijoita kolmansista maista Eurooppaan että vahvistavan eurooppalaista aivokiertoa (brain circulation) eli eurooppalaisten tutkijoiden liikkuvuutta maiden ja sektoreiden välillä. Liikkuvuuden korostamisen taustalla on ajatus siitä, että tieteen ja tutkimuksen kansainvälistyessä mikään maa ei voi pärjätä tukeutumalla vain ”omiin osaajiin”. Väitteelle löytyikin tukea, sillä tutkimusjärjestelmien kansainvälisyys korreloi voimakkaasti niiden tuottavuuden sekä tutkimuksen laadun kanssa: vuonna 2011 Yhdysvalloissa työskentelevistä tutkijoista 38 % oli kasvanut ulkomailta ja maa houkuttelee yhä määrällisesti eniten ulkomaalaisia tutkijoita¹. Lisäksi jokaisessa Euroopan viidestä huippuyliopistosta² yli 50 % tohtoriopiskelijoista oli kotoisin opiskelumaansa ulkopuolelta. Vaikka yliopistojärjestelmän kansainvälisyyden ja tutkimuksen laadun syy-seuraus – suhteesta voidaan olla montaa mieltä, maat, jotka houkuttelevat ulkomaisia osaajia, tuntuvat pärjäävän paremmin kansainvälisessä kilpailussa.

Tänä vuonna eurooppalaisen tutkimusalueen pitäisi vihdoinkin olla valmis, mutta näyttää siltä, että tutkijoiden vapaan liikkuvuuden edistämiseksi on vielä paljon tekemistä Euroopassa – ja erityisesti Suomessa. EU häviää yhä

Yhdysvalloille sekä ulkomaalaisten tutkijoiden houkuttelemisessa sekä heidän pitämisessään Euroopassa. Lisäksi Eurooppa menettää omaa henkistä pääomaansa: EU:ssa esimerkiksi valmista enemmän luonnontieteiden ja tekniikan osaajia kuin USA:ssa ja Japanissa, mutta yhä useammat heistä siirtyvät töihin Euroopan ulkopuolelle³. Myös Suomessa korkeakoulutuksen kansainvälistymiskehitys on ollut hidasta ja vaikeuksia on erityisesti ulkomaalaisten tutkijoiden houkuttelemisessa Suomeen. Suomi kuuluu niihin harvoihin EU-maihin, jotka kärsivät aivovuodosta, mikä tarkoittaa sitä, että Suomesta muuttaa ulkomaille enemmän korkeasti koulutettuja kuin heitä muuttaa ulkomailta Suomeen⁴. Onkin mielenkiintoista, että Suomi, joka on ollut johtavia maita niin kansainvälisessä PISA -tutkimuksessa kuin kansainvälisissä kilpailukyky- ja innovaatiovertailuissa, jää selkeästi EU-maiden keskiarvon alapuolelle juuri tutkimusjärjestelmän kansainvälisyyttä kuvaavissa vertailuissa. Euroopan komission teettämän Researchers’ Report – tutkimuksen mukaan Suomessa vain 5,8 %:lla tohtoriopiskelijoista

”Suomi kuuluu niihin harvoihin EU-maihin, jotka kärsivät aivovuodosta, mikä tarkoittaa sitä, että Suomesta muuttaa ulkomaille enemmän korkeasti koulutettuja kuin heitä muuttaa ulkomailta Suomeen.”

“Ulkomaalaisten osajien houkuttelemisen lisäksi olisi tärkeää rohkaista suomalaisten tutkijoiden liikkuvuutta. Suomessa voitaisiinkin tehdä paljon esimerkiksi parantamalla kansainvälisen tutkimusrahoituksen hakuosaamista sekä tutkijoiden aktiivisuutta osallistua EU:n tutkimusohjelmiin.”

on toisen EU-maan kansalaisuus (EU27: 7,8 %) ja vain 5,9 % heistä tulee EU:n ulkopuolisista maista (EU27: 20 %). Suomalaiset tutkijat ovat tosin suhteellisen liikkuvia ja 42,3 % tohtorin tutkijan saaneista tutkijoista on ollut vähintään kolme kuukautta ulkomailla viimeisten kymmenen vuoden aikana (EU27: 31 %). On kuitenkin huomionarvoista, että myös tässä suhteessa Suomi on vertailuryhmänsä maita, Tanskaa, Ruotsia ja Saksaa, heikompi.⁵

Miksi Suomi ei ole onnistunut houkuttelemaan enemmän ulkomaalaisia osajia? Mikään eurooppalainen maa ei tällä hetkellä pysty kilpailemaan esimerkiksi Yhdysvaltojen kanssa tutkimusrahoituksessa tai tutkijoiden palkkauksessa, tuskin siis pieni Suomikaan. Tutkijoiden sijoittumiseen vaikuttaa kuitenkin myös moni muu seikka. Euroopan komission teettämän MORE2- tutkimuksen (2013) mukaan ulkomaiset EU—maissa työskentelevät tutkijat kokevat EU:n houkuttelevaksi nimenomaan korkean elämänlaadun suhteen ja jopa 72 % tällä hetkellä EU-alueella työskentelevistä, kolmansista maista tulevista tutkijoista haluaisi jäädä asumaan EU:n. Usein kuitenkin esimerkiksi kielimuuri (30 %), viisumin tai työluvan saaminen (30 %), asunnon hankkiminen (29 %) sekä puolison työllistyminen (24 %) koetaan esteiksi liikkuvuudelle. Nämä tulokset vahvistavat, että Suomen asemaa houkuttelevana maana suhteessa muihin EU-maihin heikentävät todennäköisesti erikoinen kieli sekä työmarkkinoiden pienuus. Suomessa kannattaisikin keskittyä näiden haittojen minimoimiseen esimerkiksi kehittämällä ulkomaisten tutkijoiden kotoutumispalveluita, kielikoulutusta sekä tarjoamalla tukea tutkijoiden puolisojen työllistymiseen. Suomen Innovaatio- ja tutkimusneuvoston poliittinen linjaus vuosille

2011–2015 mainitsee kansainvälistymisen edellytyksenä mm. koulutuksen ja tutkimuksen laadun⁶. Laatuun satsaaminen kannattaa toki aina, mutta Suomen valtti voisi koulutuksen laadun lisäksi olla myös Suomen maine maana, jonne on helppo tulla, ja jossa tutkijoita ja heidän perheitään tuetaan kokonaisvaltaisesti.

Ulkomaalaisten osajien houkuttelemisen lisäksi olisi tärkeää rohkaista suomalaisten tutkijoiden liikkuvuutta. Suomessa voitaisiinkin tehdä paljon esimerkiksi parantamalla kansainvälisen tutkimusrahoituksen hakuosaamista sekä tutkijoiden aktiivisuutta osallistua EU:n tutkimusohjelmiin. Euroopan komission mukaan myös kansainvälisen kokemuksen positiivinen huomioiminen yliopistojen rekrytointikäytännöissä olisi tärkeää. MORE2 – tutkimuksen mukaan useat tutkijat kokevat (lähes 40 % EU-maista kotoisin olevista tutkijoista), että erityisesti pitkät ajanjaksot ulkomailla heikensivät heidän palkkakehitystään ja uralla etenemistä heidän palatessaan takaisin kotimaahansa. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että tutkimusten mukaan kansainvälinen kokemus lisää tutkijoiden tuottavuutta. MORE2 – tutkimuksen mukaan yli 80 % tutkijoista koki, että liikkuvuus oli parantanut heidän tutkimustaitojaan ja 60 % koki, että liikkuvuudella oli suora vaikutus heidän tuotteliaisuuteensa (yhteisjulkaisut, lainaukset, patentit jne.). Tutkimustulos ei yllätä. Liikkuvuus ja kansainvälinen kokemus lisäävät tutkijoiden verkostoja, vuorovaikutustaitoja, kielitaitoa ja kulttuurista osaamista, jotka ovat edellytyksiä toimia kansainvälisellä tiedekentällä. Siksi ulkomaisille tutkinnoille sekä ulkomailla hankitulle työkokemukselle tulisi antaa täysi painoarvo myös suomalaisten korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten rekrytointipro-

sesseissa⁷.

Tutkimustiedon tuottaminen ja laaja-alainen hyödyntäminen on yhä maailmanlaajuisempaa. Esimerkiksi kansainvälisten yhteisjulkaisujen ja patenttien määrät kasvavat koko ajan. Siksi korkeakoulujen kansainvälisyys ja tutkijoiden liikkuvuus eivät ole asioita, jotka kannattaa jättää huomioimatta. Suomalaistenkin korkeakoulujen tulisi ottaa koppi EU:n yrityksistä avata tutkijoiden rekrytointimenettelyjä, parantaa tutkijoiden sosiaaliturvaa ja eläkejärjestelyjä, kehittää tohtorikoulutusta sekä lisätä korkeakoulujen ja yritysmaailman yhteistyötä. Vaikka olemmekin olleet tähän asti tiede- ja tutkimustoiminnan kärkimaita, ei menestys välttämättä kestä ikuisesti. Aidosti kansainvälinen tutkimusympäristö sekä suomalaisten tutkijoiden kansainvälinen kokemus voivat sekä parantaa tutkimuksen ja opetuksen laatua että tuoda uutta osaamista suomalaisten korkeakoulujen toimintaan.

Kirjoittaja on politiikan tutkimuksen pääaineopiskelija Helsingin yliopistossa European Studies -maisteriohjelmassa. Hän oli hiljattain 5 kk harjoittelijana Euroopan komission innovaatio- ja tutkimuspääosastolla.

Lähteet:

- 1) Nature.com 17.10.2012: Global mobility: Science on the move. <http://www.nature.com/news/global-mobility-science-on-the-move-1.11602>
- 2) Leiden Ranking
- 3) Euroopan komissio: Tutkijoille töitä Euroopasta. 2008. http://ec.europa.eu/news/science/o80528_1_fi.htm
- 4) Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009–2015 <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm21.pdf?lang=fi>
- 5) Innovation Leaders Reference Group http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/innovation-scoreboard/index_en.htm
- 6) http://www.tem.fi/files/29559/Tutkimus_ja_innovaatiopoliittinen_linjaus2011_2015.pdf
- 7) Tämä on yksi keskeisistä periaatteista myös Euroopan komission lanseeraamassa tutkimuslaitosten henkilöstöpoliittisessa strategiassa, joka pyrkii parantamaan tutkijanuran houkuttelevuutta Euroopassa (European Charter for Researchers and a Code of Conduct for the Recruitment of Researchers) <http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/rights/index> ●

Invitation to the annual meeting of HUART

HUART's annual meeting will take will be held on Thursday 24th of April at Restaurant Viola (Kaisaniemenranta 2) starting at 5:30 p.m. Dinner is served for the participants at 5:00 p.m. The meeting will be held in Finnish.

Before the meeting there is a possibility to visit the beautiful garden and greenhouses of Kaisaniemi. Guided tour will start at 4:00 p.m. and we will meet at 3:50 in front of the greenhouses. The tour will be held in Finnish.

Please register to the garden tour and/or meeting by filling in the registration form at HUART's webpages. Registration to the tour in the garden and to the meeting is binding. Registrations by 8th of April. All members of HUART are welcome!

LIITON SEMINAARI ”APURAHALLA - APUA!”

Tapani Kaakkuriniemi

Maanantaina 17.3.2014 Tieteentekijöiden liitto järjesti seminaarin apurahalla työskentelemisestä ja siihen liittyvistä ongelmista ja erityispiirteistä. Tieteiden talon juhlasaliin oli kokoontunut lähes sata asiasta kiinnostunutta. Tilaisuus järjestettiin itse asiassa siksi, että Tieteentekijöiden liiton kannattama ajatus siitä, että säätiöt osallistuisivat jollakin tavalla työtilakustannusten kattamiseen, on torjuttu yliopistojen johtoportaisissa. Heidän mukaansa tällaisessa mallissa syntyy työsuhte, ja siitä olisi verottajakin kiinnostunut.

Ensimmäinen puhuja, verohallinnon edustaja Raija Isotupa kertoi mm., että julkisyhteisöjen (valtio, kunnat, Pohjoismaiden neuvosto, Suomen Akatemia, työsuojelurahasto ym.) antamat apurahat ovat verottomia, mutta yksityisten rahoittajien kuten säätiöiden antamat apurahat ovat veronalaista tuloa siltä osin, mikä ylittää vuotuisen taiteilija-apurahan eli tällä hetkellä 19.728,90 euroa. Apurahat voidaan jakaa käyttötarkoituksen mukaan kolmeen kategoriaan: elantoapurahat, kuluapurahat ja tutkimusryhmille jaettavat apurahat.

Isotupa höysti esitystään lukuisin käytännön esimerkein. Alustuksesta syntyneeseen keskusteluun olisi tarvittu puoli tuntia enemmän aikaa kuin nyt oli käytettävissä. Hän sanoi, että jos säätiö maksaa yliopistolle apurahan päälle korvausta tutkimustiloista ja -välineistä, se ei mitenkään muodosta työsuhteen kaltaista tilannetta, koska vuokra ei muutu työsuhteeksi.

Helsingin yliopiston tutkimuksen toimialan kehitysjohtaja Ritva Dammert esitteli yliopistonsa tutkijakoulutusta ja mainitsi, että alle 10 % väitöskirjan tekijöistä saa rahoitukseensa suoraan yliopistolta. Yli yhdeksän kymmenestä rahoitetaan projektirahoituksella,

joka tulee Suomen Akatemialta, Tekesiltä, säätiöiltä ja EU-lähteistä. Yrityksetkin rahoittavat tutkimusta jonkin verran. Dammert sanoi tuntevansa apurahalla elämisen ehdot, koska on itsekin saanut kolme vuotta tutkimusrahoitusta säätiöltä. Yliopisto on ollut vastahangassa Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnan esittämää yliopistokorvausmallia kohtaan, mutta valmistelee kuitenkin puitesopimusta säätiöiden kanssa. Hän toivotti kaikki tutkijat rahoitustaustasta riippumatta tervetulleiksi Helsingin yliopistoon.

Tiedeasiamies Kalle Korhonen kertoi, että hänen edustamansa Koneen Säätiö on suurin ihmistieteiden rahoittaja Suomessa. Muita ovat esim. Suomen Kulttuurirahasto, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, ja Eemil Aaltosen säätiö. Hän piti huolestuttavana nyt yliopistoihin, etenkin Helsingin yliopistoon rantautunutta käytäntöä, jossa työtiloja ei nimikoida, vaan pöydän kulman nappaa se tutkija, joka aamulla ensiksi ennättää paikalle.

Melan vakuutusasiantuntija Henri Virtanen kertoi apurahatutkijan vakuuttamisen ehdoista ja vakuutusturvan tasosta. Opettajien työttömyyskassan johtaja Marjaana Maisonlahti valotti sitä, miten apurahan saaminen vaikuttaa työmarkkinoilla oloon ja millaiset vaikutukset sillä on työssäoloehdon karttumiseen ja päivärahaoikeuteen.

Yleisön joukossa ollut Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnan toimitusjohtaja Liisa Suvikumpu käytti myös puheenvuoron, jossa kehotti apurahansaajia ottamaan ongelmatilanteissa yhteyttä neuvottelukunnan suuntaan, koska ”hän on apurahatutkijoiden ystävä”.

Seminaarin suosio antanee aiheen järjestää vastaavanlainen tapahtuma joskus toistekin. ●

Maatilan laadunkohennus

Isäntä kutsui renkinsä paikalle. ”Olen päättänyt että tilani pitää päästä 50 laadukkaamman tilan joukkoon. Siksi nyt pitäisi rakentaa navetta kolmelle lehmälle. Tehtävä on erittäin tärkeä ja kiireellinen. Itse tulen olemaan muualla, enkä pääse paikalle, mutta luotan täysin siihen että hoidat homman.”

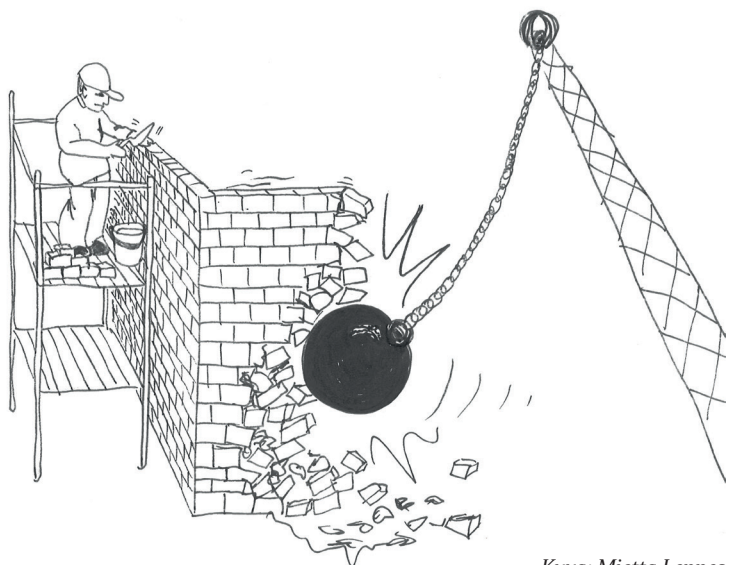
Tietäen että isännän talous oli tiukoilla, renki ihmetteli koko navettatouhua. Eikö se vähän ränsistymään päässyt kanala kaipaasi ennemmin huolenpitoa tai kohennusta? Renki kuitenkin jätti muut tehtävänsä ja ryhtyi käskystä rakentamaan. Kahden kuukauden päästä valmis navetta esiteltiin kriittiselle isännälle: ”Ei, mihän sanoin että naulat tilataan Virtaselta ja lankut Peltoselta. Tee uusiksi!”

Renki ei muistanut, että mistään Peltosesta taikka Virtasesta olisi koskaan ollut puhetta. Mutta pelkkä käskyläinen hän vain oli, joten hän purki navetan, heitti naulat ja lankut pois, ja tilasi tilalle uudet tarvikkeet Peltoselta ja Virtaselta.

Kaksi kuukautta myöhemmin navetta esitettiin jälleen isännälle: ”Ei, kuukausi sitten sovin vapaamuurarien kokouksessa, että rakennankin navetan kuudelle lehmälle. Ei tämä kelpaa”.

Renkiä rupesi tympimään, mutta käskyläinen kun oli hän laajensi navettaa jotta siihen mahtuisikin kuusi lehmää. Jälleen kului kaksi kuukautta. Nyt isäntä oli viimein tyytyväinen, ja esitti kaikille tutuilleen uutta hienoa navettaa jonka hän oli rakentanut. Renkikin sai kuulla omansa: ”Sillä aikaa kun minä rakensin tämän hienon navetan olet kuusi kuukautta vain laiskotellut. Uuden sikalan rakentaminen on sinun vastuullasi, joten pistäpä töpinäksi”.

Tarinassa epäolennaista on tietenkin se ettei isännällä ollut varaa yhteenkään lehmään eikä ollut koskaan aikomustakaan hankkia lehmiä, saatikka sitten tulevaisuudessa sikoja. Puolet kanoistakin ehti navettaprojektin aikana kuolla koska renki ei ehtinyt niitä hoitaa. ●

Kuva: Mietta Lennes

Kutsu HYTin kevätkokoukseen

Helsingin yliopiston tieteen tekijät ry:n sääntömääräinen kevätkokous pidetään torstaina 24.4.2014 ravintola Violassa (Kaisaniemenranta 2) kello 17.30 alkaen.

Esityslista

1. Kokouksen avaus
2. Valitaan kokoukselle puheenjohtaja ja sihteeri.
3. Valitaan pöytäkirjantarkastajat.
4. Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.
5. Hyväksytään kokouksen työjärjestys.
6. Käsitellään toimintakertomus vuodelta 2013.
7. Esitetään tilinpäätös ja toiminnantarkastajien lausunto.
8. Vahvistetaan tilinpäätös ja myönnetään vastuuvapaus tilivelvollisille tai päätetään niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös antaa aihetta.
9. Käsitellään muut asiat, joista on tehty kirjallinen ilmoitus.
10. Kokouksen päättäminen.

Ennen kokousta klo 17.00 alkaen järjestetään ruokailu kokoukseen osallistujille.

Kokouksen yhteydessä järjestetään opastettu kierros Kaisaniemen kasvihuoneisiin klo 16.00 alkaen, jonka jälkeen siirrytään ravintola Violaan. Kierrokselle lähtöön kokoontumme klo 15:50 kasvihuoneiden edessä.

Ilmoittaudu mukaan kevätkokoukseen ja/tai kierrokselle Kaisaniemen kasvihuoneisiin HY-Tin kotisivuilta löytyvältä e-lomakkeella. Ilmoittautumiset ovat sitovia, ja viimeinen ilmoittautumispäivä on 8.4.

Kaikki HYTin jäsenet ovat tervetulleita!

mikä ihmeen nuoren tutkijan ura monitieteisyys yhdenvertaisuus
tohtorikoulu-uudistus? ohjaus käytännön toteutus

Tervetuloa

AGORAAN

keskustelemaan
tohtorikoulu-uudistuksesta

6.5.2014 klo 14-15.30

Tiedekulma

Kahvitarjoilu klo 13.30 alkaen

Tiedekulmasta suora videolähetys!

Ilmoittautuminen 23.4.2014 mennessä: <http://www.helsinki.fi/jari/hyt>
Keskustelijoille voi samalla lähettää kysymyksiä.

@HytHuart

HYT - Helsingin yliopiston tieteen tekijät

Mukana keskustelussa

Jukka Kola
rehtori

Keijo Hämäläinen
opetuksesta ja
tutkimuksesta
vastaava vararehtori

Ritva Dammert
kehitysjohdaja
tutkimuksen toimiala

sekä tutkijakoulujen johtajista
Pia Letto-Vanamo ja Jari Valkonen

Tilaisuuden järjestää Helsingin yliopiston tieteen tekijät HYT ry.